

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev,
Stane četletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Kmetje in najemniki — od Brda do Pliberka!

Združite se v enotno fronto „Kmečke zveze“! Kmečka zveza bo vodila borbo za rešitev ogroženega južnokoroškega kmetijstva!

Žalostne številke poročajo iz zadnje seje deželnega kulturnega sveta o položaju koroškega kmetijstva. Številke, ki brezobzirno dokazujejo kruto resnico, da je koroško kmetijstvo na robu propada.

Koroški kmetje so zadolženi za več kot sto milijonov šilingov! Samo na letnih obrestih plačujejo nad 8 milijonov šilingov, to je svota, ki dosega višino vseh njihovih davkov in socialnih bremen. Kmetijski donos ne krije niti gospodarskih stroškov, niti obresti za dolgove, niti stroškov za življenske potrebščine kmečkih družin.

Številke, ki bi jih moral poznati vsak koroški kmet! Nizko strankarsko gonjo vodijo nemške stranke za mandate v kmetijski zbornici. Medtem, ko se kmetje borijo z zadnjimi silami za obstoj svojih kmetij in s krvavimi žulji plačujejo nezno državna, deželna in socialna bremena! Medtem, ko si kmetje pritrjujejo na hrani in obleki, da bi rešili svojo sveto zemljo propasti! Brezdvomno je kos Previdnosti, ki je nudila koroškim kmetom v teh usodepolnih trenutkih priliko, da v samo-

stojnem stanovskem zastopstvu podvzamejo zadnje rešilne korake iz pretečega pogina. Nizka in naravnost brezsrčna je torej strankarska gonja k volitvam. Edino pravilen bi bil vzajemni in enoten nastop vsega koroškega kmetijstva, ker bi ga resnost dnevov dobro opravičevala. Pa gospodje so zavestno hoteli, da se prenese politična razdrapanost in raztrganost tudi v gospodarsko zastopstvo.

Gospodarji! Pet političnih strank igra z vami komedijo v dnevih, ki naj odločijo o nadaljni usodi kmetijstva. V stari zaslepljenosti govorijo zavednemu in nezavednemu slovenskemu ljudstvu stare besede narodne nestrpnosti in sovraštva. Pet političnih nemških strank skuša, da še bolj razdvoji vrste južnokoroških kmetov. Z judeževim poljubom prihajajo med nas, da nas po volitvah naprej prodajajo pruskim Nemcem in luterancem za borih trideset srebrnikov!

Zato smo danes ponosni na svoje nepolitično gospodarsko zastopstvo, ki je

„Kmečka zveza“ (Bauernbund).

Kmečka zveza edina hoče voditi južnokoroškega kmeta iz stiske sedanjih dni, iskala bo potov iz sedanje zagate in govorila svojemu ljudstvu odkrito, neolepšano besedo. Ona edina že danes najodločneje obsoja nemške stranke, ki skušajo dvojit kmeta od delavca, posla in obrtnika, ki skušajo ustvariti nasprotstvo med malim in večjim posestnikom in najemnikom. Ona edina obsoja brezvestno početje onih, ki hočejo pogrevati k volitvam narodno sovraštvo. Njeno odločno stališče je, da je ni rešitve v podpiranju enega stanu na račun drugega, da je ni rešitve v delitvi gospodarsko-kmetijskih vprašanj v vprašanja zavednega in nezavednega slovenskega ljudstva.

Kmečka zveza hoče skrbeti za domačega, južnokoroškega kmeta, a ne na račun južnokoroških poslov, delavcev in obrtnikov.

Kmečka zveza hoče enako skrbeti za izpolnitev gospodarskih teženj zavednega kot nezavednega slovenskega ljudstva.

Šest strank se poteguje za zastopstvo kmečkih interesov v kmetijski zbornici, šest strank nam obljubuje pomoč v težkem položaju. Volite med Herrenlandbundom, ki dobro skrbi za nemške veleposestnike in pruske luterance, med socialisti in komunisti, ki se očitno radujejo naraščajoče nezadovoljnosti med kmečkim ljudstvom, med nacionalsocialisti, katerih neuspehi v Nemčiji nikakor ne motijo pri volilni agitaciji pri nas in med južnokoroškim gospodarskim zastopstvom v „Kmečki zvezi“!

Kmetje in najemniki od Brda do Pliberka! Naj vas ne motijo in prevarajo dobrikanja nemških strank! Vaše mesto je edino v enotni južnokoroški gospodarski fronti, ki je

„Kmečka zveza“ (Bauernbund)!

V strnjeni fronti volite 20. novembra v kmetijsko zbornico in njene okrajne in krajne zastope domače gospodarsko zastopstvo!

Pogrešena volilna taktika.

Krščanski socialci vabijo Slovence v svoje vrste!

Po deželi so razširjeni letaki nemške krščanske kmečke zveze (Christlicher Bauernbund). Cela Zila je poplavljen z njimi in polno jih je v obmejnih krajih. Slovenskim družinam jih pošiljajo na dom z glasovnicami vred.

Nekam čudno dirne, da posega stranka, ki ima z nami istega nasprotnika in iste gospodarske cilje — vreči samovlado mogotcev dosedanjega dež. kult. sveta t. j. Landbund in iztrgati koroškega kmeta iz rok svobodomiselnih stranke — v naš delokrog in išče celo glasove zavednega slovenskega ljudstva. **Morda bi bilo za krščansko-socialno stranko boljši, da bi končno izvedla svoj krščanski program vsaj v dosedanjih svojih vrstah in iskala novih pristašev v severnem delu dežele, odkoder ima tudi svoje zastopnike v kmečko zbornico. Naj si gospodje krščansko-socialci nikar ne domišljajo, da bodo izgube v severnem delu dežele zamogli popraviti s pridobitvijo v slovenskem delu dežele.** Stranka, ki ni zmožna, da vzdrži vsaj stari položaj v svojem delu dežele, tudi pri nas ne bo našla pristašev.

Smo za stvarno in pravično sodelovanje strank enakih ciljev, vendar se nam zdi tak način, da bi se hotela krščansko-socialna stranka izogniti stvarnemu sporazumu na podlagi krščanskega programa taktično pogrešen in skupni stvari v kvar.

Opozarjamo naše volilce, da je edina zastopnica krščanskega gospodarskega programa za južno Koroško

„Kmečka zveza“ (Bauernbund)!

„Sporazum in bratstvo!“

Iz nemških krogov se nam očita, da smo proti sporazumu z nemškim sosedom, in predbaciva se nam v dokaz, ker so naši pevski zbori odklonili sodelovanje ob otvoritvi ceste Kotmara vas — Žoprače. Očita se nam nedostopnost, češ, da ostajajo kljub nemškemu prizadevanju, da bi se po dvanajstih letih zacelilo rane narodnega sovraštva in nestrpnosti, in kljub pripravljenosti v ljudstvu voditelji koroških Slovencev zaprti in za kako zbližanje nepristopni. Smatramo take očitke za naivne in za nemškega soseda v deželi nečastne!

Našo dobro voljo smo nemškim gospodom že dokazali in vzeli celo mirno na znanje, da so jo hoteli izigravati proti jugoslovanski javnosti. Iz te svoje dobre volje doslej tudi nismo poročali o prireditvi pri sv. Luciji več kot navaden potek, da s tem dokažemo gospodom še enkrat svoje razumevanje za pravično rešitev narodnostnega vprašanja na Koroškem. Danes pa smo prisiljeni, da odločno zahtevamo od nemških sosedov, da te naše pripravljenosti za pravičen sporazum ne zaigrajo s slučajem, kot je bil ta ob otvoritvi omenjene ceste in sledeča popolnoma nestvarna nemška podtikovanja. Ali ni bilo naše dobrohotnosti dovolj celo že v predpripravi, ki jih je izvedel slavnostni odbor z večino slovenskih županov? Ali ni brezobzirnost nemških gospodov, če so hoteli kljub naši pripravljenosti in dobrohotnosti odgovarjati s spominsko ploščo, ki nosi izzivalno

in žaljivo besedilo: „Zur Erinnerung an Kärntens Freiheitskampf 1918—20!“ Pristostvovali naj bi odkritju plošče, ki se je naročila od želne vlade in v vsej tajnosti vzdala šele zadnji dan, ker obuja spomin na boje, ki jih je spremljalo strahovito sovraštvo in katerih posamezni slučajji so pustili sledove do danes. Pri otvoritvi take plošče naj bi celo peli naši možje in fantje, ki so grozoto tedanjih „Freiheitskämpfe“ doživeli na sebi in svojih domovih! Nobeden trezen Nmec bi nas ne silil k takemu ponižanju in k sodelovanju na prireditvi, ki naj bi bila tudi po zasnovi slavnostnega odbora posvečena misli miru, a pridiguje z besedilom na plošči borbo. In narod enodušno odobrava voditelje, ki so se udeležili otvoritve in pomirjevalno vplivali nanj in posebej na zbrane pevce in tako sploh omogočili miren potek celotne prireditve. Zlobna podtikavanja poslancu dr. Petku se nam zato ne zdijo vredna odgovora in jih odločno zavračamo!

Nemški gospodje naj torej izbirajo sami! Če resnično želijo sporazuma, naj ne trgajo naših ran in naj ne žalijo slovenskega naroda na Koroškem, marveč naj dokažejo svojo doslednost k lepim izvajanjem g. Perkoniga končno že v dejanjih! Njihovo postopanje ob otvoritvi ceste je zastavljene cilje vsekakor le oddaljilo in pot k njim otežkočilo.

Avstrija uvede obvezno vojaško službovanje! Zvezna vlada pripravlja osnutek zakona, na podlagi katerega bo reorganizirala zvezno vojsko. Po senžermenskih predpisih naša država ne sme imeti redne vojske, ki bi bila sestavljena iz vojaštva, rekrutiranega na podlagi obvezne vojaške dolžnosti, ampak se mora zadovoljiti z vojaštvom, ki se prostovoljno prijavi za vojaško službovanje. Vlada je mnenja, da je plačana vojska preveč obremenilna za državni proračun in namerava zato uvesti obvezno vojaško službo. Zvezna vlada se je že obrnila na vse države, ki so podpisale senžermensko pogodbo, in jih prosila pristanka na svojo namero reforme vojaščine. Listi pripominjajo, da nožena država ni odklonila avstrijskega načrta. V slučaju uvedbe obvezne vojaške službe namerava država upokojiti vrsto dosedanjih častnikov in prevzeti vojaštvo z znižano plačo.

Nemčija na usodni poti.

Petič v letošnjem letu so bili nemški volilci pozvani pred volilne žare. Ni čuda, da so bile ljudske mase radi neprestanih volitev utrjene in da so sledile voditeljem le z obnavljanjem in čmernostjo. Mesto zaupanja v stranke se pojavlja v ljudskih množicah počasi ironija in posmeh. Dvoje dejstev dokazuje to politično utrjenost in naveličanost nemškega ljudstva v najboljši luči: Edini zmagovalci zadnjih nemških volitev so komunisti in druga najmočnejša nemška stranka je stranka nevolilcev!

„Vse ostane pri starem!“ so pisali nemški listi okoli kanclerja Papena. Kancler je že pred volitvami upal, da bo neskladnost in napetost med posameznimi strankami tudi po volitvah takšna, da bo ostala njegova vlada, ki se naslanja na zaupanje prezidenta Hindenburga, edino upravičena.

V resnici je za prvi hip težko videti iz položaja strank po volitvah kakršnokoli možnost parlamentarne združitve strank v vladi, ki bi imela za sabo večino poslancev. Brüning in Hitler, ki sta imela pred volitvami za sabo 54 odstotkov vseh poslancev, jih dosegata sedaj z bavarsko ljudsko stranko vred komaj 48 odstotkov, sta torej brez večine. Tako značilno je za kroge okoli Papena, da smatrajo ta poraz obeh strank za zmago Papenove politike in za rešitev Nemčije. Treznejši Nemci gledajo to dejstvo kot začetek pota v propast. Hitler je nastopil po volitvah svojo pot navzdol in ta pot se najbrže ne bo več ustavila, četudi bo sedaj skušal presenetiti nemško javnost z novimi političnimi krilaticami in še radikalnejšimi zahtevami, da ustavi svoje nazadovanje. Vse nje-

gove krilatice bodo pač ostale samo besede in teh je nemško ljudstvo do grla sito. Tudi socialistična stranka, nekoč vodilna in najvplivnejša nemška vladna stranka, pada od volitev do volitev in so njene izgube v delavskih vrstah vedno večje. Stranka je — kot v Avstriji — v globoki notranji krizi in delavci, ki so jih socialisti sami učili radikalnosti, se pričenjajo seliti v komunistični tabor. Razvoj, ki ga je opazati v vseh demokratičnih državah in ki je nakazan po načrtu sovjetskih mogotcev in ima svoje najgloblje vzroke v brezorientaciji in nejasnem političnem konceptu meščanskih strank! Katoliški centrum ima zaznamovati 6 poslancev izgube, a je ohranil svoje politične postojanke.

Zivljenja zmožne parlamentarne vlade torej volilni izid nemških volitev ni prinesel. Razven, ako bodo voditelji popustili od svojih radikalnih stališč in poiskali medsebojnih stikov ter vrgli Papenovo diktaturo, ki tira državo v pogibelj. Edino Papenu in njegovim diktatorskim metodam je pripisati, da imajo nemški komunisti danes za sabo šest milijonov volilcev in v državnem zboru sto poslancev. Številke, ob katerih naj bi se zamislila ne samo Nemčija marveč vsa Evropa! Edini dejanski zmagovalci zadnjih nemških volitev so komunisti in Berlin je postal najtrdnjša postojanka Moskve in njenih sovjetskih voditeljev. V Nemčiji so komunisti v štirih letih podvojili svoje glasove. Komunistična stranka ne raste skokoma kot Hitlerjeva stranka, ampak vztrajno in polahno, kar je sad neprestane agitacije in podrobnega dela. Poleg gospodarske krize je ravno Papenova diktatura tista, ki je pognala najširše plasti nemških delavcev v komunistični tabor. Papen je razgnal od ljudstva izvoljeni parlament in postavil proti volji ljudstva sebe in svoje iz Herrenkluba pruskih junkejev, da bi „vzgojil“ ljudstvo za politično svobodo. Da je taisto le zasovražilo diktatorja, ki mu je predpisoval vedno večje davke in vedno manjše politične svoboščine, je razumljivo. Že pri julijskih volitvah je ljudstvo enodušno odklonilo Papenov režim: razun Hugenbergovih nacionalcev je cela zbornica izrekla Papenu nezaupnico. Papen pa je odgovoril z razpustitvijo državnega zbora.

Od tega trenutka se pričinja v Nemčiji usoden razvoj. Volilci postajajo nezainteresirani za državo in državno politiko in ostajajo ali doma ali pa se predajajo komunistom, ki imajo na svojem programu itak uničevanje države in družabnega reda in svetovno revolucijo.

Kljub vsem tem bridkim dejstvom, katera pribijajo ne samo nemški marveč predvsem inozemski listi, hoče Papen ostati na kanclerskem mestu. Voditeljem hoče v kratkem predložiti svoj program in jim bo ponudil vstop v vlado pod starim vodstvom. Vlada računa, da bo močni porast komunistov druge meščanske stranke prisilil, da se približajo Papenu, a pozabi, da je sama zakrivila v močni meri taisti porast s svojim dosedanjim delom. Tudi so trenutna nasprotstva med strankami, ostri Hitlerjevi izpadi proti Papenu, prevelika ovira takega sporazuma. Tudi je dvomljivo, da bi predsednik Hindenburg ustregel željam Herrenkluba in iznova odtegnil voditeljem izvoljenih strank možnost zakonitega udejstvovanja. Nemški narod se tudi to pot odločno protivi Papenovi diktaturi. Trajno brez ljudstva pa se države ne obvlada. Hindenburg trenutno še vztraja na načrtu narodne koncentracije posameznih strank in je pooblastil kanclerja, naj prične pogajanja s posameznimi voditelji in ugotovi, v koliko so pripravljene podpirati vlado pri izvajanju njenega političnega in gospodarskega programa. Verjetno je, da se stvari v kratkem taka narodna koncentracija, vendar je tedaj sigurno, da ji ne bo predsedoval Papen, ker se voditelji najbolj spotikajo na njegovi osebi.

Francoski pisatelj o Jugoslaviji. Francoz Pierre Jacquin je izdal nedavno knjigo o Jugoslaviji in podaja v njej razvoj in sedanji položaj jugoslovanske države. „Osnovanje Jugoslavije je povzročilo veliko nezadovoljstvo in sovraštvo sosedov. Bolgari in Madžari so že čisto protestirali proti novim mejam. Prav tako je splošno znano, da ustvarja protijugoslovanska propaganda makedonskimi skrito neprijateljstvo med Bolgarijo in Jugoslavijo.

A tudi Italija smatra Jugoslavijo za glavno oviro pri ustvarjanju svojih imperialističnih teženj. — Jugoslavija je po svojem zemljepisnem položaju vez med Balkanom in srednjo Evropo in se torej lahko odloči za dvoje: za zvezo balkanskih držav ali za donavsko federacijo. Osnovanje velike države vseh južnih Slovanov, v številni Bolgare, predstavlja velik korak k trajnemu evropskemu miru. Če bi se sedanji prepri za zemljo med Jugoslavijo in Bolgarijo preobrazil v kulturno tekmovanje dveh narodov, potem zedinjenje vseh južnih Slovanov ni več tako težko. Tedaj bi se osnovala močna država 20 milijonov prebivalcev, ki bi vezala Črno morje z Julijskimi Alpami. Danes pa vodi Jugoslavijo pot k ožjemu in širšemu gospodarskemu bloku podonavskih držav. Da tod ni do danes še uspeha, sta krivi tudi Avstrija in Madžarska, ki bi se morali pritegniti k sodelovanju. Avstrija naj bi opustila misel na priključitev k Nemčiji in Madžarska spremembo mirovnih pogodb in v Evropi bi bila odstranjena nevarna vprašanja. — Francoska beseda o Jugoslaviji. Nekam drugačna od novic in želj, katerih je polno avstrijsko časopisje.

Jugoslovanski Nemci so storili korak naprej. Poslanec jugoslovanskih Nemcev dr. Kraft je izrazil jug. naučnemu ministru željo, naj bi dovolil zopetno otvoritev nemških meščanskih šol v Novem sadu, Apatinu, Bački Palanki in Odzaci. Spomnil je ministra na njegovo izjavo, da šolska uprava nemških meščanskih šol ne bo ne zaprla in ne razpustila. Minister je odgovoril, da o sklepu razpustitve ni govora. Merodajna za ministra je edino izjava starišev. Koder hočejo nemški stariši nemške šole in imajo zanje dovolj otrok, se bo šola otvorila. Minister je nato poslanca zaprosil za podrobne podatke. — Pričakovati je torej, da bo jugoslovanska vlada ugodila tudi tej zahtevi svoje nemške manjšine, ker ima dovolj smisla za upravičene zahteve manjšine, katere otroci ne razumejo državnega jezika, in zato jim dovoljuje pouk v maternem jeziku. **Tudi mi bi iskreno želeli, da bi imela še naša država dovolj razumevanja za naše šolske težnje. V vsej domači vzgoji in v vsem domačem življenju se odraža enaka volja naših starišev, da bi se otroke vzgajalo v najboljšem načinu v dobre državljane in člane svojega naroda. Le malo je iskrenosti v dosedanjih nemških poizkusih, da bi se stvorilo neko voljo starišev iz gostilniških pogovorov in zagrizenosti nekaterih kratkovidnih prenapetežev. Kako naj verujemo iz teh poizkusov v vašo dobro voljo, celovški gospodje?**

Poljaki nameravajo Nemcem v Šleziji priznati avtonomijo. Šlezki Nemci in Poljaki se pogajajo za avtonomijo nemške manjšine. Pogajanja so dospela tako daleč, da je bilo mogoče predložiti šlezkemu sejmu (dež. zboru) zakonski načrt avtonomije. Sejem se bo z načrtom bavil v najkrajšem času. Nemški listi, ki izhajajo v Zgornji Šleziji, ugotavljajo z zadovoljstvom, da je bil načrt za avtonomijo končno vendarle sestavljen. V istem času pripominjajo, da se pogajanja niso vršila v ugodnih dnevih, ker je gospodarska kriza že tako zmanjšala odpor Nemcev, da se niso upali iti v svojih zahtevah dovolj daleč. Tudi nemški rajhovski listi prinašajo poročila o zakonu avtonomne Šlezke, a so v opazkah zelo previdni, ker očitno nočejo priznati Poljakom poguma, da so se lotili tako važnega vprašanja.

Krvava bitka v Ženevi. V noči na 10. november je prišlo v Ženevi do krvave poulične borbe med vojaštvom in komunističnimi demonstranti. Socialisti in komunisti so hoteli napasti zborovalce nacionalne unije, ki je neke vrste meščanska stranka. Napad je policija sicer zavrnila, ni bila pa v stanju, da bi demonstrante razpršila. Zato so poklicali še vojaščino in ob pogledu na vojaščino je množica zdvijala, napadla vojake, trgala čepice in odvezemala puške. Vojaštvo je pričelo streljati s strojno puško. Učinek je bil strašen: po ulicah je bilo vse polno ranjenih in mrtvih. Našteli so 10 mrtvih in 53 hudo ranjenih. Lažje ranjenih je več sto. Po izgredih je policija zaprla vse socialistične in komunistične voditelje. — Torej sega vpliv boljševičkih revolucionarjev uprav že do sedeža najvišje mirovne ustanove sveta.

Ali se bo odločila Evropa za mir ali vojno? Češki zunanji minister dr. Beneš je podal k temu vprašanju v poslanski zbornici sledeče mnenje: Evropski mir je edino zagamčen z meddržavno evropsko pogodbo, s katero bi postale dosedanje zveze in bloki narodov nepotrebnosti. Ovira, da ne pride do take pogodbe, so Angleži in Amerikanci, ki odklanjajo udeležbo pri novem mirovnem sistemu v Evropi, in postopanje v svetovni vojni premaganih držav.

Novi predsednik Zedinjenih držav Amerike. V torek, dne 8. t. m. so se vršile v Ameriki volitve novega državnega predsednika. Zmagal je z ogromno večino glasov demokratiški kandidat Franklin Roosevelt. Izmed 531 mandatov je dobil 453 on in sedanjí predsednik Hoover komaj 78. S tem izidom pridejo demokrati po dvajsetih letih zopet na krmilo. Novoizvoljeni predsednik prevzame službo v marcu prihodnjega leta. Novi predsednik je znan nasprotnik prohibicije (alkoholne prepovedi) in pričakujejo, da bo takoj po nastopu prepoved ukinil. Podjetni Amerikanci so izid že davno slutili in že mesece naprej sklepali kupčije na ogromne množine vina in piva. V gospodarskih krogih si pričakujejo od novega predsednika, da bo omilil gospodarsko krizo s tem, da bo našel za sanacijo drugo pot kot Hoover. Izvolitev novega predsednika je vzbudila nervoznost v Ženevi, ker z novim predsednikom ni jamstva, da ostane stališče Amerike k razorožitvenemu vprašanju in gospodarski konferenci neizpremenjeno.

Belgijski škofje o političnih dolžnostih katoličanov. V Belgiji se v kratkem vršijo volitve. V volilno borbo, ki je izredno živahna, so posegli tudi belgijski škofje z izdajo posebnega pastirskega lista. V pismu pravijo med drugim: Bog nam je naložil duhovno oblast nad dušami in mi vemo, da se ne smemo baviti s čisto političnimi vprašanji in v normalnih časih se spuščamo v strankarske boje samo zato, da priporočamo spoštovanje vseh pravic, ljubezen do vseh in združitev vseh dobrih stremljenj. Bodoče volitve pa bodo odločilne važnosti za bodočnost države. Tudi mednarodni položaj ne obljublja nič dobrega. Zato naj se združijo vse katoliške sile v enotno fronto. Tisti, ki ne sprejmejo tega načela, prezirajo dolžnost katoličanov. Katoličan sme glasovati samo za kandidata, ki daje s katoliškega vidika polno jamstvo. Z abstinenco podpirajo svoje nasprotnike. Še hujši je, ako glasujejo za kandidate, katerih program ne upošteva pravice vesti in verske svobode. — Politični položaj v Belgiji močno sliči položaju v Avstriji. Je povsem razumljivo, da v teh odločilnih

Vam, ki ljubite svojo domačo zemljo!

Zemlja! Kakor mati je svojemu rodu. Ljubezen in zdravje daje svojim otrokom, hrani jim življenje in sveti mir. V njenem varstvu so otroci lahko brez strahu pred inflacijami in prekucijami, pred nemiri in vojnam. Za vsakogar ima zemlja prostora, zraka, solnca. Ljubosumno varuje svoj rod in ga stori plemenitega, polnega notranjega in telesnega zdravja. Usmiljena je in izkazuje dobrote celo tistim, ki so jo zapustili. Zdravja daje bolnim, ki se vračajo iz mesta, delavcem, ki jih je odpustila tovarna, vsem tistim, ki jih je trdo življenje v svetu strlo in uklonilo.

To je beseda o sveti zemlji! Beseda o oni zemlji, ki si jo ti, kmet, tolikrat preoral in posejal in požel, o zemlji, ki je tvoja neizmerna delavnica in daje življenja tebi in tvojim!

Ta zemlja je danes ogrožena. Ogrožena zato, ker nočeš poslušati njene prošnje in zavračaš njeno besedo. Na izbiro ti je danes, da voliš: K tebi prihajajo ljudje, ki ne nosijo spoštovanja pred tvojo zemljo in mrzlo prezirajo tvoje in njeno tisočletno bogastvo. Odslovi jih ti, da ne bo njihovo delo odslovilo tebe raz tvojo zemljo.

Dajaj zemlji, kar je njenega in ne zavrzi je! Teško je danes brezdomovincem!

trenutkih povzdignejo svoj glas tudi nadpastirji in ščitijo svoje volilce pred brezvestnimi napadi protiverskih strank. Vest nam pravi, da delajo prav, in taista vest nam narekuje tudi za naše gospodarske volitve isto pot.

Za varsivo domače zemlje.

Veselo razpoloženje vlada v slovenskem delu dežele, da se je vendar enkrat storil odločen korak z ustanovitvijo Kmečke zveze, ki naj sprejme v svoje varstvo zemljo od Šmohora do Pliberka. Dovolj huda izkušnja zadnjih let vendarle odpira kmetom oči, da uvidijo, da nemške stranke pač hodijo k nam po glasove, a delajo za naše kraje tako, da so najrevnejši v celi Avstriji. Tega ne čutimo samo kmetje, ki smo volili pri volitvah v politična zastopstva vedno svojo domačo stranko, čutijo to tudi vsi, ki so mislili, da si bodo olajšali položaj, če postanejo volilci Landbunda ali pa socialne demokracije. Niso pomislili, da nemške stranke nimajo dvojnega srca: enega za Nem-

Kathreiner cenejši — za 12 grošev pri kili

125

ce in drugega za slovenske volilce. Imajo le eno srce, nemško srce, zato so skrbele le za nemške kraje, za naše kraje so imele le samo lepe volilne obljube. Za naše kraje morejo imeti srca le domači ljudje, ki so samostojni, to je, nevezani na program kake nemške stranke. Zato se splošno pozdravlja misel Kmečke zveze kot začetek odločnega boja za varstvo domače zemlje.

Najbolj pa odpira slovenskim kmetom oči naseljevanje rajhovcev na našo zemljo. Nad tisoč let trpi naš rod na svoji zemlji, zdaj pa, v najtežjem času, naj ga dražbe in dolgovi preženejo raz domačo zemljo, da jo potem zasede tujec. In nobena nemška stranka, ki ima pred vsakimi volitvami toliko sladkih besed za varstvo domačij, še ni povzdignila glasu, da bi rekla: ali nimamo usmiljenja z družinami, ki se s solznimi očmi poslavljajo od domačij svojih očetov, da gredo oropane svoje strehe v beraško bodočnost. Kaj še! Še celo podpirajo preganjanje domačega ljudstva raz rodne grude, po vsej Nemčiji iščejo kupcev, dajejo jim vse mogoče ugodnosti z edino željo, da bi jih čim več privabili, da bi čim več naših kmetij izgubilo svoje domače gospodarje. Minulega meseca se je prigovarjalo kar celi vasi, da bi jo prodali: „Weg mit dem Krempel“, prodajte svoje hiše in zemljo, saj vidite, da vam ne nese ničesar, pa toliko garičite!“ In kdo stoji rajhovcem zvesto ob strani? Kmetje, če ne veste, dobite si „Allg. Bauernzeitung“ od 8. aprila t. l., pa boste zvedeli, da jim stoji zvesto ob strani „die stärkste Bauernorganisation des Landes, das ist der Landbund“. Torej Landbund, ki se toliko hvali, kako skrbi za kmete, ta skrbi, da slovenski kmet izgubi svojo hišo in svojo zemljo. In taisti Landbund se ponuja našim kmetom, da mu tudi tokrat zaupamo skrb za kmetijstvo. Nikoli, dokler še količkej ljubimo svojo zemljo!

Landbund si je bil glede našega nastopa za sedanje volitve v skrbeh, kakor piše njegovo glasilo od 21. okt. Sedaj ve, da se zberemo v Kmečki zvezi. In kaj pravi proti njej, da bi še naprej ohranil slovenske volilce sebi? Plebiscit pogreva in Kmečko zvezo sumniči, dass sie die Kärntner Bauernschaft unter das serbische Joch bringen will“. Kdo se ne smeji? **Landbund, ki vedno sili iz Avstrije v rajh, naj si zapomni, da smo v Avstriji in da se zbiramo v Kmečki zvezi, da dobimo od taiste Avstrije vse predpogoje za svoj obstanek na svoji zemlji.** Stranka, ki nima za nas drugega, kakor da pripravlja našo zemljo zrelo za rajhovske kupce, je nezmožna, da bi za naše kraje še kaj resnega ustvarila in če še toliko govori o „Bodenständigkeit“ in ljubezen do naše zemlje nam narekujeta boj proti Landbundu, dokler bo lovil med Slovenci glasove in ne imel v svojem programu ničesar za gospodarsko in kulturno povzdigo Slovencev. Kaj naj si priča-

kujemo od Landbunda, ki že sedanje volitve, ki naj zberejo najzmožnejše gospodarje cele dežele v obrambo kmečkih koristi, izrablja v politiko? **Mi hočemo varstva kmečkih zadev, zato smo si izbrali tudi nepolitično zastopstvo Kmečke zveze. Ta naj združi vse kmete od Zile do Podjune, od Karavank do Celovca in Djekš v varstvo naših domačij!**

DOMAČE NOVICE

Št. Ilj nad Dravo. (Otvoritev ceste.) Nekam radovedni smo bili na zadnjo nedeljo in njen potek. Celovski gospodje so se napovedali, da nam bodo v priliki otvoritve nove ceste govorili bratovske besede. Našo radovednost pa je predčasno zmotila dan poprej vzdana plošča z napisom: Zur Erinnerung an Kärntens Freiheitskampf 1918/20. Ne moremo razumeti besedila, ker se v naših krajih tak boj v teh letih sploh ni vršil, pač pa glasovanje. Pa zadnjega plošča niti ne omenja. Zato smo smatrali besedilo kot nekako izzivanje

ljudstva in naši pevci so v svojem zdravem čutu sodelovanje odklonili. Tudi pevsko slavnost smo si predstavljali vsaj nekoliko bolj domačo in ko se je zvečer celo izvedelo, da je prišlo še do pretepa in da je nek nacional-socialist zabodel socialdemokrata, da so ga morali takoj prepeljati v bolnico, smo imeli od nedeljske slavnosti dovolj. (Tudi drugod je kratkovidnost onih, ki so določevali o besedilu plošče, razočarala in splošno se ne razume, kako so mogli Nemci govoriti o spravi, če so nas vnaprej žalili. Sicer pa se hočemo pomiriti ker ja plošča itak ni blagoslovljena. Op. ured.)

Borovlje. (Obč. seja dne 4. nov. 1932.) Namesto odstopivšega člana v krajni šolski svet v Podlublju se izvolita od slovenske strani g. Wieser Martin in Černic Franc. — Za zimsko podporo najrevnejšim se od strani občine ne bo upeljalo doklade na meso i. t. d. kot je to v nekaterih mestih, ker se je z vsemi interesi, trgovci in mesarji dosegel sporazum, da se meso in razna živila ne bodo podražila. — Stare lipe na Dobravi se ne bodo posekale, ker se je zavzel za iste „Denkmalschutz“. Spravila se bo bržkone samo ena, ki stoji bolj ob strani. — Nac. socialisti so na zadnji seji stavili nujni predlog, naj se črtajo malim posestnikom in kmetom vsi obč. davki. Župan poroča, da obč. v tem oziru ne sme delati izjeme, ker za to nima postavne podlage; vsled tega je ta predlog brezpomemben. — Na predzadnji seji se je razmotrivalo tudi o tem, da bi se bajtiška cesta zaprla za autopromet za spravljjanje hlovdov. Poroča se, da je stavbni odsek cestopregledal in ne more staviti predloga da bi se zaprla, ker je še v dobrem stanu. O tem se razvije dolga debata in posebno komunist Köllich je za to, da se ista s silo zapre, kar pa obč. ne more in ne sme storiti. Po dolgem sem in tja stavi g. Kometter v imenu Kor. slov. stranke predlog, ki vsebuje sledeče: Današnja seja mestne obč. naj sklene da se ima vodstvo obč. obrniti na zastopnike Hollenburga in Voigta in tam zahtevati naj podpirajo omenjena podjetja pri vožnji lesa domače kmete. Občina je izdala letake, v katerih opominja na plačanje davkov, ker grozi „Landesabgabensamt“ v novembru z novimi eksekucijami. Naši kmetje bi radi plačali ali kje naj vzamejo denar, ko se jim ne da prilike zaslužka. Živina nima cene gozdi so večinoma že prazni in tudi splošna stagnacija v lesu. Edini zaslužek, ki ga je naš kmet imel, je bilo prevažanje hlovdov, katero pa izvršuje že preko 3/4 leta avto. Naj bi gospoda, ki seka po domačih gozdih, podpirala tudi kmeta — domačina in naj se istega ne žene v brezupnost. Ta predlog so podpirale vse stranke in je bil soglasno sprejet. Župan je obljubil da se bo obrnil v tem smislu v najkrajšem času na omenjene veleposestnike ter bo skušal doseči kar se bo pač

dalo. — „Fleischbeschaugebühren“ se bodo znižale za 25%. — Na predzadnji seji je bil sprejet poslovnik in se je isti poslal na dež. vlado v svrhu odobrenja. Dež. vlada oz. neki tamošnji uradnik pa je istega vrnil, da bi občina § 15 istega poslovnika spremenila. Ta paragraf predvideva namreč, da se odborniki lahko poslužujejo tudi slovenskega jezika. Soc. dem. so mnenja, da imajo Slovenci do tega pravico in tudi komunist je odločno za to. Nemci so proti in želijo, da se to črta oz. izpusti. Zastopnik Slovencev izjavi, da imamo pravico, ko se vendar pretežna večina prebivalcev naše občine poslužuje slovenskega jezika in je prepričan, da bi na njegovem mestu gotovo vsak rojeni Nемец zahteval isto. Pri glasovanju se izreče 18 odbornikov za in 8 proti. Proti so glasovali velenemci in nac. soc. Nato se reši še preko 20 točk ubož. odseka.

Radiše. Volilni dan je pred nami. Predprave se vršijo brez vsake agitacije. Landbund je vložil svoj volilni predlog in tudi naša „Kmečka zveza“ ni zaostala. Kaj bomo volili? Kmetje želijo vsi, da bi bilo sedaj konec pristranskega podpiranja in da bi celokupno kmetijstvo imelo korist od novoustanovljene gospodarske korporacije. Kmetje želijo, da bi bil v tej gospodarski ustanovi zastopan tudi kmet južnega dela Koroške po svojih domačih zastopnikih. Zato je naša misel samostojne „Kmečke zveze“, enotnega zastopstva nenemškega koroškega kmeta, tudi pri nas dovolj odmeva in ga bo našla še na dan volitev. Sprave hočemo v deželi in vsestranske povzdige ogroženega kmetijstva, zato hočemo v nedeljo v strnjeni vrsti voliti domačo „Kmečko zvezo“!

Bistrica v Rožu. (Sami so se razkrinkali.) Naši nacionalni socialisti in socialdemokrati so postavili ob cesti strankarski tabli, na kateri nabijajo izrezke iz časopisov, ki poročajo o ubojih, umorih in tatvinah. Na ta način hujskajo svoje pristaše proti drugi stranki. Iz vseh teh poročil more človek razbrati kvečjemu vso moralno gnilobo teh ljudi, ki se poslužijo tudi najpodlejših sredstev, da bi uničili nasprotnika. Kako je z ugledom takih strank, si lahko mislite. Pa da bi brali ta poročila samo pristaši, bi človek ne nasprotoval. A predvsem mladina se rada ustavlja pred njima in se uči iz poročil sovraštva in z njimi zastruplja svoja mlada srca. Menda ne bo nikogar starejših, ki bi tudi svojim otrokom privoščil tolike zaslepljenosti in žalostne usode, nikogar, ki bi mogel mirnodušno zagovarjati tako pohujšanje mladine. Zato želimo, da občina skrbi za javni red in mir in tabli odstrani.

Žitaravas. (Priprava za volitve.) Ker je naš občinski tajnik zaveden Slovenec, mu župan g. Benedikt Križe (ki je bil — mimogrede povedano — prej izvoljen na soc. demokratski listi, pa je sedaj presedlal in se udeležil Landbundu in nacijem) ni hotel poveriti sestave volilne liste za zborniške volitve. Izročil je delo drugim in uspeh je bil ta, da sta morali naša in socialdemokratska stranka vložiti 45 reklamacij, četudi cela občina ne šteje niti 200 volilcev. Landbundu reklamacij seveda ni bilo treba. Enako pristransko je postopal naš krajni odbor (Gauausschuss) z g. Kaiserjem na čelu, ko je imenoval v volilne komisije same Landbundovce. Uspeh tega „balkanskega“ postopanja je bil takoj viden: g. Kaiser je za prvo novembersko nedeljo sklical v Waldnerjevo gostilno volilni shod in povabil kot govornika g. Glantschnigga; shoda se je udeležilo 10 ljudi in od teh dva nevolilca. In temu uspehu kričeče pristranosti se kmalu pridruži drugi.

GOSPODARSKI VESTNIK

Zadolžitev koroškega kmetijstva. Na zadnji seji stalnega odbora dež. kut. sveta je podal inž. Maierhofer nekatere številke o zadolžitvi koroškega kmetijstva; iz njih je razviden obupni položaj koroških kmetov. Leta 1931 je znašala obremenitev na hektar kultivirane zemlje 219 S in je narastla tekom leta za 8%. Najvišja je zadolžitev v južnem delu dežele, nato sledi celovška kotlina in končno severna Koroška. Skupna svota kmečkih dolgov na

Koroškem znaša preko 100 milijonov šil. in letno se plačuje zanje do 8 milijonov šil. obresti. Obresti so približno ravnotako visoke kot znaša celotna svota davkov in socialnih bremen. Koroška kmetija pridelava povprečno na hektar obdelane zemlje 440 S, dohodki so se za leto dni zmanjšali za petino, dočim znašajo obratni stroški na hektar obdelane zemlje 367 S in njihovo znižanje v letu komaj sedmi del. Kmetu ne nosi kmetija dandanes niti obresti naloženega kapitala, donos ne krije stroškov za obratovanje in niti za življenje. Zato se mora vsak posestnik, ki hoče živeti v normalnih razmerah, lotiti kapitala, t. j. posestva in pri nadaljnjem enakem razvoju mu mora seve končno poiti še ta.

Velikovski trg 9. novembra. Biki 60—65, pitani voli 1—1,10, vprežni voli 90—1,—, molzne krave 65—80, klavne krave 50—60, telice 70—80, vigradni prašiči 2, plemenski prašiči 1,80—1,90, ovce 40—50, koze 30—40. — Jajca 12—15, sirovo maslo 3,30—4,40, stare kokoši 2,50—2,80, mlade 2,20—2,50. — Pšenica 32, rž 24, oves 16, ječmen 18, koruza 12—13, ajda 18, krompir 6—8, jabolka 10—30, apno 5—5,50.

DRUŠTVENI VESTNIK

Slovenski krožek na Dunaju priredi v nedeljo, 20. t. m. ob 8. uri zvečer s svojih prostori v hotelu Fuchs, Mariahilferstrasse 138. proslavo sedmdesetletnice smrti škofa Antona Martina Slomška. Pričujemo, da se članstvo proslave polnoštevilno udeleži.

NAŠA PROSVETA

Pisatelj Rado Murnik je umrl v Ljubljani dne 7. novembra. Poleg tudi nedavno umrlega Milčinskega je bil Murnik najboljši slovenski pisatelj-humorist. Njegove knjige „Znanci“, „Navihanci“, „Jari junaki“, novela „Matjaev Matija“ bodo imele še dolgo hvaležne čitatelje. Z njimi bo živel kot pisatelj naprej.

RAZNE VESTI

Drznost kitajskih roparjev. Komaj eno leto obstoja redna letalska zveza Hankow—Čungking, pa se je že dvakrat pripetil roparski napad na potnike. Drugi napad je bil izredno drzen. Dva roparja sta se vkrcala v letalo. Med vožnjo sta ustrahovala z revolverjema pilota in ostale potnike in celo ubila damo, ki je ime-

la pri sebi ček za 10.000 dolarjev. Žero sta oropala in vrgla preko krova. Po storjenem zločinu sta se še sama spustila s padalom na zemljo.

ZAHVALA.

S tem se javno zahvaljujem „Karitas preskrbi za slučaj smrli“, ker je izplačala zavarovalnino po Neži Pradulčnik, četudi je bila ta šele pol leta članica.

Jurij Pradulčnik.

128

Zahvala.

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste v tako častnem številu spremili na zadnji polni našo nepozabno mater, gospo

Ano Vertič

naša najlepša hvala.

Posebno se zahvaljujemo č. domačemu mestnemu župniku za tolažilne besede na pokopališču ter slovenskemu pevskemu zboru za ganljive žalostinke na domu in ob odprtem grobu.

Za darovano cvelje kakor za vse izraze sočulja od blizu in daleč naša prisrčna hvala.

Borovlje, dne 6. novembra 1932.

Žalujoči ostali.

129

Izšla je Blasnikova VELIKA PRATIKA za navadno leto 1933

ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obražtan.

V „VELIKI PRATIKI“ najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solnčne in lunine mrke; — lunine spremembe; vse sejme na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brestov živine; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu: — tabele za računanje obresti; — življenjepise važnih in odločilnih oseb s slikami; — označila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši. — Cena 5 Din.

„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pisмено pri založniku:

tiskarni J. Blasnika nasl. d. d. v Ljubljani.

Dobi se tudi v upravi našega lista.

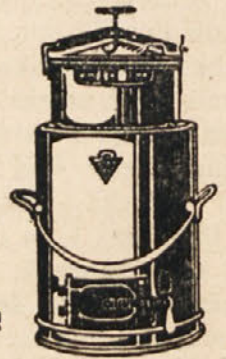
119

Najboljše originalne Diabolo

Posnemalnice
Ročne mlekarnice
Pinje

Brzoparilnice
Pralne kotle
Stroje za šivanje
Sode za gnojnico
Sesalke za gnojnico

Štedilnice
Mline in stiskalnice
za sadje

Zastopniki:

za **Podjuno**: Josef Zirgoj, Globasnitz 16. Gregor Haller, Goritschach 32.
za **Rož**: Anton Sušič, Feistritz im Rosental. Friedrich Ogris, Cupf, Post St. Margarethen. Jakob Leitner, Maria Elend.
za **Zilo**: Georg Melchior, Feistritz a. d. Gail.

Kupite samo pri:

Diabolo-Separator, Wien XII., Wienerbergstr. 31

ZAHTEVAJTE CENIKE IN PROSPEKTE!

Diabolo zastopniki povsod

117